

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת ראה

מנחם אב תשפ"ד | גיליון ל"ד

שבת של תורה פנינה שבועית לשולחן השבת

והיית אך שמח

על הפסוק בפרשת השבוע (דברים טז, טו) וְהֵייתָ אֶךָ שְׂמֵחַ, כותב רש"י הקדוש: 'ולפי תלמודו, למדו מכאן (סוכה מז): לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה', ע"כ.

התמיהה מפורסמת: הרי כלל נקוט בדינו שכל מקום שנאמר בתורה 'אך' הוא לשון מיעוט, וכיצד דרשו חז"ל כתוב מהפסוק והיית אך שמח 'לרבות' את הלילה האחרון, ליל שמיני עצרת, שחובה לשמוח בו, בעוד הפסוק בא למעט ולא לרבות.

אלא, יישב בטוב טעם, רבינו הגאון מווילנא זי"ע, בשבעת ימי חג הסוכות מלבד עצם השמחה בחג יש עוד כמה עניינים ומצוות לקיים ולשמוח בהם, הלא הם, הסוכה; ארבעת המינים; שמחת בית השואבה. אולם ביום השמיני אין את כל הדברים הללו, שהרי אין יושבים בסוכה ולא נוטלים ארבעת המינים ולא שואבים מים לניסוך המים, כך שלא נותרה אלא שמחת החג בלבד.

אמור מעתה, באמת "אך" הוא לשון מיעוט, וזו כוונת הפסוק: 'והיית אך שמח' - רק שמחת החג בלבד, בלי שמחה במצוות נוספות, דהיינו לשמוח בעצם יום שמיני עצרת, לכן דרשו מכאן לרבות לילי יום טוב אחרון של חג לשמחה.

כפתור ופרח!

שערי תורה מבט מסכם ומביא לפרשת השבוע

מה בפרשה:

כחלק מחימוש משנה-תורה בו חוזר משה רבנו על מצוות התורה, גם פרשת ראה עשירה במצוות רבות ומגוונות, החל ממצוות הנוגעות לאיסור עבודה זרה, ועונש המסית לעבדה, עבור בדינים הנוגעים להקרבת קרבנות, ועוד שלל דינים כמו: כשרות בעלי חיים, מעשרות וצדקה, עבד עברי, ושלוש הרגלים.

נושאי הפרשה:

ברכה והללה | עבודה זרה | נביא שהר | מסית | מוזהר התרבת הרבנות | איסור קרח | כשרות בעלי חיים | מעשרות | שמיטת כספים | צדקה | שחרור עבד | שלש רגלים

א. ברכה וקללה

בהר גריזים והר עיבל בעיר שכם, יתנו לישראל ברכות וקללות.

ב. דינים בעבודה זרה

חובה לאבד את כל האלילים מהארץ. חל איסור לעבוד כל עבודה לאליל. יש להרוג נביא שקר, או מסית ומדיח לעבודה זרה.

עיר הנידחת, שתושביה עבדו עבודה זרה, כל תושביה נהרגים, ורכושם נשרף.

ג. דינים בקרבנות

בתקופת משכן שילה והמקדש, נאסר להקריב קרבנות בבמת יחיד. קרבן שנפל בו מום, נפדה ומותר באכילה. ככור בהמה ניתן לכהן, תם קרבן קקרבן, ובעל-מום נאכל בכל מקום.

בשר חולין הותר לאכול בכל מקום בארץ, אולם אסור לאכול הדם ואבר מן החי.

ד. איסור קרח

אין לשרוט ולקרוח על מת, כי ישראל הם בני מלכות.

ה. כשרות בעלי חיים

נמסרו סימני כשרות בבהמות ודגים, והכתוב מפרט רשימה של בהמות כשרות ועופות טמאים. חל איסור לאכול נבילה ולבשל בשר בחלב.

ו. דיני מעשרות

יש להפריש מהתבואה והפירות מעשר ראשון ומעשר שני, ובשנה השלישית והששית - מעשר עני. בסוף כל שלש שנים מבערים

המעשרות מהבית.

ו. שמיטת כספים

בסיום שנת השמיטה יש להשמיט הכספים, אך אין להימנע מלהלוות בגלל כך.

ז. צדקה לעני

מצוה לתת לאביון כל מחסורו, במתנה או בהלוואה.

ח. הענקה לעבד

עבד ואָמָה עבריים משתחררים לאחר שש שנים, והאדון מעניק להם מתנות. העבד החפץ להישאר, נרצע באוזנו ועובד עד היובל.

ט. שלש רגלים

יש לחוג את שלשת הרגלים, להקריב בהם 'עולת ראייה' ושלמי כספים, שחורר עבד, ולהזמין עניים לאכילת שלמי השמחה.

מבט על פרשת שופטים הבע"ט:

מה בפרשה: פרשת שופטים מובילה אותנו במסלול העשיר בהרבה הלכות, ברובם עניינים הנוגעים לראשי העם הנושאים בעול הנהגת הציבור, הדיינים והמלכים, הסנהדרין וזקן ממרא, הכהנים והלוויים, והממונים על ניהול מלחמות ישראל, כמו גם תפקידם של זקני העדה בשעה מצויאת חלל הרוג בדרך.

- נושאי הפרשה: הלכות דיינים • סנהדרין וזקן ממרא • מלך • קרבן בעל מום ופיגול • מזבח מצבה • אשרה • סקילה לעובד אליל • כישוף וניחוש • שבט לוי בנחלת הארץ • מתנות כהונה • משמרות כהונה • נביא שקר • הורג בשוגג ובמזיד • קבלת עדות • עדים וזממים • סדר המלחמה • בל תשחית • עגלה ערופה

אוצר התורה יהלום מתוך הפרשה

מִיָּמִים אֲתֵם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְדוּ (יד, א)
ולכן אם מת אביכם, לא תתגודדו, שהרי אינכם יתומים, כי יש לכם אב שהוא חי וקיים, אביכם שבשמים יתברך שמו, אבל גוי כשמת אביו יש לו להתגודד, שאין לו עוד אב.

(דעת זקנים)

רְאֵה אֲנִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה (יא, יב)
יש ואמירת ה'יום' היא ברכה, זה אדם האומר תמיד 'אם לא עכשיו אימתי', עלי להתחזק היום בתורה ועבודת ה'. ויש ה'יום' שהיא קללה, זה האומר אכול ושתה היום, כי מחר נמות.

(חשבה לטובה, אלכסנדר)

לא תאמץ את לבבך (טז, ז)

טבעם של ישראל שהם רחמנים בני רחמנים, כך שכאשר יהודי רוצה שלא לרחם ולא לתת צדקה, הוא צריך להתאמץ ולחזק את לבו נגד טבעו. (העמק דבר)

והיית אך שמח (טז, טו)

ראשי תיבות 'ש'ו'א', ללמדך: טובה היא שמחת שווא, שמחה חיצונית ומזויפת, יותר מעצבות אמיתית.

(ישמח ישראל)

חיים של תורה מעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

חורש"י כל יום - מאיר את אור הנשמה

"בשנות נשיאותו הראשונות של רבנו הזקן בעל התניא אמר ברבים: "צריכים לחיות עם הזמן", והכוונה שצריכים לחיות עם פרשת השבוע בכל יום. ומאז היו חסידי ומקושרי הרבי, המבוגרים כמו הצעירים, לומדים כל יום פרשת החומש של אותו יום עם פירוש רש"י. "צריכים לחיות עם הזמן" - משמע, לא זו בלבד שצריכים ללמוד את הפרשה של היום, אלא צריכים גם לחיות ולחוות מה שלמדו. לימוד הפרשה, חומש עם רש"י כל יום, מאירה את אור הנשמה".

(כ"ק אדמו"ר הרי"צ מליובאוויטש זי"ע, ספר השיחות)

פסולי המוקדשים

בהמה שהוקדשה לקרבן ונפל בה מום קבוע, יש לפדותה מקדושתה, ובכך היא מותרת באכילה כמו בשר חולין לכל דבר, אולם עדיין אסור לגזוז את צמרה או לחלוב ממנה חלב. בשונה מכל בהמת חולין הנשחטת שיש לתת ממנה זרוע לחיים וקיבה לכהן, מבהמת פסולי המוקדשין אין צריך לתת מתנות אלו לכהן.

קרבנות בבמה

מזבח פרטי שאדם בונה לעצמו בכל מקום נקרא בשם 'במה'. עם כניסת ישראל לארץ ישראל, במשך 14 שנות כיבוש וחילוק, כשעמד המשכן בגלגל, הותרה הקרבת קרבנות בבמת יחיד, אך רק קרבנות נדר ונדבה. עם הקמת משכן שילה, נאסרה הקרבת קרבנות בבמת יחיד. לאחר מכן, כשנחרב משכן שילה והוקם המשכן בנוב וגבעון, שוב הותרו הבמות לקרבנות נדר ונדבה. ועם הקמת המקדש בירושלים שוב נאסרו הבמות.

דם התמצית

תיכף ומיד לאחר השחיטה יוצא מהבהמה דם שאינו קולח, אלא שותת ויורד טיפין טיפין, דם זה נקרא בשם 'דם התמצית', על שם שהוא מתמצה ויורד כטיפות, ורק לאחר מכן מתחיל הדם לצאת בקילוח חזק. בדם התמצית עדיין אין הנפש יוצאת, ולכן אין האוכלו חייב כרת, אבל בכל זאת לומדים מריבוי הפסוק שיש איסור שלא לאכול גם דם זה.

ביעור מעשרות

בשנה הראשונה והשנייה, שלאחר השמיטה, וכן בשנה הרביעית והחמישית, יש להפריש מעשר-ראשון ומעשר-שני. (בשנה השלישית והשישית, במקום מעשר-שני יש להפריש מעשר-עני). אדם שהתעכב ולא הפריש מעשרותיו, אזי אחת לשלש שנים, בסוף השנה השלישית או השישית, עליו לבער ולהוציא מהבית את המעשרות. את המעשר הראשון יתן ללוי, ואת המעשר השני יעלה לירושלים.

גלגל, שילה, נוב וגבעון

מיד עם הכניסה לארץ הקימו את המשכן בגלגל, שם הוא עמד במשך 14 שנות כיבוש וחלוקת הארץ. לאחר מכן נבנה המשכן בשילה, שם הוא נבנה בבניין אבן, ורק גגו היה עשוי מיריעות. בשילה עמד המשכן במשך 369 שנים, עד שנחרב בימי עלי הכהן. כעת לקחו שוב את קרשי משכן המדבר והקימו את המשכן בעיר נוב, שם הוא עמד במשך 13 שנים. לאחר מכן הוא עמד בעיר גבעון במשך 44 שנים, עד להקמת בית המקדש.

לאו הבא מכלל עשה בעשה

איסור 'לא-תעשה' שאינו מופיע בתורה בלשון 'לא' (או 'השמר', 'פן' 'אל'). אלא שהוא נשמע מתוך לשון עשה, כלומר התורה אומרת על דבר מסוים שיש לעשות כן, וממילא מובן שאין לעשות להיפך מזה, ולכן העושה להיפך עובר על לא-תעשה, אבל 'לאו' כזה, הבא מכלל עשה, אין לוקים עליו, כי דינו כמו ביטול מצות 'עשה' ולא כמו לא תעשה.

לשון של תורה

בללי רש"י הק' על דקדוק הלשון

שורש מוקש או נקיש

על הפסוק (דברים יב, ל) השמר לך פן תִּנְקַשׁ אחריהם, מביא רש"י את פירושו של אונקלוס 'למא תתקל', דיינו שהוא פירש את המילה 'תִּנְקַשׁ' מלשון מוקש. אך רש"י שולל פירוש זה, כי אם היה זה מלשון מוקש היה צריך לכתוב 'תִּנְקַשׁ', ולא תִּנְקַשׁ, כי בשום מקום אין אנו מוצאים את האות נ' במילה הנגזרת משורש יוקש.

לכן מפרש רש"י שהמילה תִּנְקַשׁ היא מלשון נקיש והקשה, במובן של התחברות והתנקשות, וכן במובן של הקשה לצורך ערוב (כמו טריפת וערוב בציצה), כלומר פן תתערב ותיסחף תהיה כרוך ומחובר אחרי מעשי הגוים.

תורה וגמילות חסדים

תָּתֹן תְּתֵן לוֹ (דברים טו, י) אפילו מאה פעמים (רש"י)

בהיות הרה"ק רבי חיים מטשורובניץ - ה'באר מים חיים' זי"ע, אברך צעיר, שימש כמלמד בעיר הורודנקה שבגליציה. פעם אחת, ויום חמישי פרשת ראה היה זה, כאשר לימד לתלמידים את פרשת השבוע, והגיע לדברי רש"י על הפסוק נתן נתן - אפילו מאה פעמים, התלהב הרה"ק רבי חיים התלהבות עצומה, וחזר עם התלמידים בהתרגשות כמה פעמים על דברי רש"י "אפילו מאה פעמים", כדי לחקוק בלבם את חשיבות מצוה צדקה ורחמים על עני.

אחד התלמידים שראה את המלמד מתלהב כל כך, חשב בלבו שהוא ניסה את המלמד האם הוא אכן במדרגה כזו. בצהריים ביקש מאביו שילווח לו מטבע חשוב הנקרא 'רייניש', והילד הלך ופרט את המטבע למאה פרוטות קטנות הנקראות 'צל'. משם המשיך הילד לבית המלמד, ומסר לו את צרור המטבעות ואמר: אבא שלי שלח את זה מתנה לרבי.

לאחר מכן יצא הילד וחיפש עני מחזר על הפתחים ואמר לו: לך לדפוק על ביתו של רבי חיים לבקש צדקה, וגם אחרי שיתן לך מטבע של 'צל', תחזור שוב ותדפוק על דלתו, כך אל תניח לו אפילו מאה פעמים, עד שיתן לך את כל המטבעות.

ואכן כך היה! העני חזר וביקש מרבי חיים נדבה פעמים רבות בזו אחר זו, ובכל פעם קם רבי חיים ממקומו בסבלנות והעניק לעני מטבע של 'צל' עד שתמו כל המטבעות שברשותו.

כראות התלמיד את מדרגתו של רבו, נכנס וביקש מחילה על מה שחשד בו ועל מה שעולל לו להעמידו בנסיון. ענה לו הרבי: מחול לך! אין זה כלל ניסיון! שהרי כך כתוב בתורה שצריך לתת אפילו מאה פעמים!

תורה בקרן זווית

מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תִּפְעֹשׂ שְׁמֵשָׁה (דברים, טו, א)

כשהיה מרן החזון-איש זי"ע אברך צעיר והתגורר בעיירה 'כווידאן' היה נחבא אל הכלים ואיש לא הכיר את גדלותו בתורה. פעם הזדמן לו להשתתף בחתונה אשר התקיימה בכפר סמוך לעירו, ושמע שם את דרשתו של הגאון רבי יעקב יצחק רבינוביץ זצ"ל, המכונה 'רבי איצ'לה פוניבזר'. במהלך דרשתו אודות ענין כתיבת הפרובול נטה רבי

איצ'לה להכריע כי אפשר לכתוב פרובול רק בסיום שנת השמיטה, ולא בתחילת השנה או באמצע.

מרן החזון איש, שהתיישב בפנית האולם, בין העניים והאביונים, כששמע את דבריו של הרב, התרומם ממקומו והגיב: 'כמדומה לי שיש על כך סתירה ממשנה מפורשת!'

הנוכחים במקום, הביטו בתימהון על ההלך העני שמהין לחלוק ולהעיר להגאון רבי איצ'לה אשר הסתכל אנה ואנה, וכשראה את דמותו של האורח העני פנה אליו ושאל: היכן המשנה?

נענה החזון איש ואמר: במשניות מסכת מועד קטן (פ"ג מ"ג) כתוב, ואלו כותבים במועד, קידושי נשים, גיטין וכו' מתנה ופרובולין, והנה חול המועד יכול לחול או בתחילת השמיטה - סוכות, או באמצעו - פסח, ובכל מקרה לא בסופה, הרי שניתן לכתוב פרובול לא רק בסוף השמיטה!

רבי איצ'לה הופתע מהראיה הפשוטה והגאונית כל כך, נטל את כסאו בידו וירד לשבת לצידו של החזון איש בפאתי האולם.

מלחמתה של תורה

פִּי יְקִיטֵה ה' אֶלְקֵיךָ אֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ כָּאֲשֶׁר (דברים יב, כט)

בשנת תשכ"ז בזמן שהירדנים ימ"ש פתחו באש מרגמות ותותחים והפגינו את ירושלים, התגוררו בבניין אחד ברחוב אלקנה בירושלים, שני גאוני תורה נודעים, הלא הם, מרן הגאון הגדול רבי עובדיה יוסף זצוק"ל ומרן הגאון הגדול רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל. עקב ההפגנות הקשות נאלצו כל המשפחות לרדת למקלטם כאשר קולות נפץ מרעידים את כל הרחובות.

אך בעוד כל יושבי המקלט, אנשים נשים וטף, בוכים ורועדים ואין יודעים מה ילד יום, ישבו בקרן זווית שני חכמי התורה, הרב עובדיה וחכם בן ציון, ועסקו יחדיו בלימוד התורה בהתלהבות רבה בלא לשים ליבם להפגנות הנוראיות סביבם. באחד הימים הגיעה שמועה שהסורים נכנסו למתחם הר הבית ועוד מעט יכבשו את ירושלים, אחת מבנותיו של הרב עובדיה ניגשה אליו בבהלה וסיפרה את החדשות. נענה הרב עובדיה ואמר: 'אל תפריעו לנו, אנחנו נלחמים בהם כעת על ידי לימוד התורה שלנו! אל תפריעו למלחמה!'

חכמת התורה

כִּי נָם אֵת בְּנֵיהֶם וְאֵת בְּנֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּאֵשׁ (דברים יב, לא) אמר רבי עקיבא, אני ראיתי נבי שנתפזר לאביו לפני כלבו ואבא' (רש"י)

אמר כ"ק אדמו"ר בעל 'שפע חיים' מצאנו זי"ע: אותו נכרי לא ראה את עצמו כאכזר במעשה זה, אלא להפך, הוא היה כנראה חבר ב'אגודת צער בעלי חיים', ומרוב רחמנותו וחמלתו על הכלב הרעב, סבר שאין מעשה יותר חשוב מאשר לקשור את אביו ולהאכילו לפני הכלב הרעב... זאת היא פרצופה של 'הרחמנות' של אומות העולם.

עשר תעשר את כל תבואת זרעך

ביום שמיני עצרת קוראים בחוץ לארץ בתורה את פרשת 'עשר תעשר', ואילו בארץ ישראל חוגגים באותו היום את יום שמחת תורה. בדרך צחות אמר על כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר זי"ע, בעל דברי

אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

יואל: אכן כן, כאשר בני חוץ לארץ קוראים (ואף מקיימים...) "עשר תעשר", הרי זה 'שמחת-תורה' ליושבי ארץ ישראל...

חג הסכת תעשה לך שבעת ימים באספך מנרגך ומיקרבך (דברים טו, י)

מסופר שפעם אחת היסב מרן הבעש"ט הק' זי"ע עם תלמידיו בסוכתו, ולפתע עלתה בת שחוק על פני קדשו. כאשר תמנה התלמידים לפשר השחוק, סיפר להם הבעש"ט מה שאירע זה עתה: בעל עגלה אחד נסע בדרך, ולא היתה לו סוכה לאכול בה, מה עשה? ברוב בורותו קרע את כובעו וניקב בו חור, וכיסה את החור בסכך, וחשב שבכך הוא מקיים מצות ישיבה בסוכה, וכאשר ראו זאת בשמים נעשה שחוק גדול, ובזכות השחוק והשמחה התבטלו הרבה דינים.

מדוע מותר לאכול בשר של תרנגול-הודו?

שהתרנגול-הודו היה קיים בארץ ישראל בזמן התנאים.

שאין ראיה ברורה לאסור כי אין רואים שדורס.

אינדיא - הודו), ומאמריקה התפשט עוף זה לכל העולם.

בפרשת השבוע לומדים אנו בתורה על העופות הטמאים האסורים באכילה, אולם לא מוזכר בפסוק מה הם הסימנים של עוף טהור.

מסורת מהיהודים המתגוררים בהודו

מהלך אחר ומחודש להתיר כתב בדרכי תשובה בשם ש"ת מי באר (סי' יט) לרבי יצחק אייזיק אב"ד בוקורעסט, שבאמת העוף לא בא מאמריקה אלא מהודו, ויש מסורת מפי היהודים בהודו שיש להם קבלה עד משה רבינו שהוא עוף טהור, אלא שהיתה מחלוקת אם לסמוך על אנשי הודו, עד שעמד הריב"ש והכריע שיש לסמוך עליהם שהם יראים ושלמים.

רואים שאינו דורס

בסגנון אחר יש שכתבו להתיר, לא מחמת החשש 'שלא הוצאת לעז על אבותינו', אלא מחמת עצם הדבר שכבר התפשט העוף כמה שנים ואנו רואים שאינו דורס, כפי שכתב בשו"ת ערוגת הבושם (להג"ד אריה לייב בולחיבער, תשובות שבסוף הספר, סימן טז, הובא בדרכי תשובה שם), שגם לפי שיטת רש"י שמצריך מסורה זהו משום שזאב הוא דורס אבל אם אנתנו בטוחים שאינו דורס הריהו כשר, לפיכך בתרנגול-הודו שמתגדל בבתי יהודים לאלפים ורבבות ואנו רואים בהם כמה שנים שאינם דורסים ממילא לא חיישינן שהוא דורס כיון שהוא מוחזק בעליל שאינו דורס.

הפליאה היא גדולה לכאורה: על מה סמכו כל ישראל להתיר אכילת תרנגול-הודו, ואיזה מסורת יש לנו לעוף כזה שמקורו היא ביבשת חדשה שהתגלתה לפני חמש מאות שנה.

האמנם צריך מסורת

אמנם הגה"ק רבי יוסף שאול נתנון זצוק"ל, בספרו שו"ת שואל ומשיב (מהדורה חמישאה סימן סט) כותב שלדעתו אין צריך כלל מסורת על כשרות עוף ודי שיש לעוף שלשה סימני כשרות, ולכן מותר לאכול תרנגול-הודו.

חכמינו ז"ל במסכת חולין דרשו שעוף טהור זקוק לארבע סימני טהרה. א. אצבע מיותרת. ב. 'זפק'. ג. קורקבן נקלף. ד. העוף אינו דורס. אבל היתה וקשה לדעת על עוף אם הוא דורס או לא, נפסק בשלחן ערוך (יו"ד פב, ב) שאין לאכול שום עוף רק אם יש עליו "מסורת" מדורי דורות שהוא כשר לאכילה.

להלן נבוא לברר האם תרנגול ההודו, התגלה רק לפני חמש מאות שנה או שהיתה לו מסורת עד משה רבינו? ומדוע הוחזק העוף ככשר לאכילה, והאם היתרו אותו לכתחילה או רק לאחר מעשה?

שולה על שלחן מלכים

בזמנינו תרנגול ההודו עולה על שולחנם של ישראל ללא עוררין על כשרותו. אבל למרות ששמו של התרנגול "תרנגול-הודו" מעיד לכאורה שמקורו הוא מארץ הודו. אבל כפי המקובל כיום אצל רוב ככל הפוסקים, מקורו של תרנגול זה הוא בכלל מאמריקה, (כי כאשר גילו את אמריקה לפני 530 שנה, חשבו תחילה שהגיעו להודו), שם התגלה העוף לראשונה במקסיקו אצל האינדיאנים (ובאמת גם מה שהם נקראו 'אינדיאנים' הוא מחמת טעות זה כי חשבו שהם בני

ברם, בדרכי תשובה (סי' פ"ב ס"ק כו) כבר העיר עליו, שהרי כל הפוסקים קיבלו את הכרעת המחבר והרמ"א שאין לאכול עוף בלי מסורת, ואם כן מדוע אוכלים תרנגול-הודו?

אחרי שהחזק להיות

הנצי"ב מוואלוין בשו"ת משיב דבר (חלק ב סימן כב) כותב שבאמת כשהביאו את תרנגול ההודו מאמריקה היה הרבה שערערו שהוא אסור באכילה, ואם היו באים לשאול אותו לפני שהביאו את העוף החדש, לא היה מתיר לאכול, כיון שאין עליו מסורת, אבל למפרע אחרי שכבר התחילו לאכול אי אפשר לאוסרו, שלא להוציא לעז על אבותינו, אחרי

היחידים המתמרים

לסיום יש לציין שנוכר בפוסקים שיש יחידים המחמירים שלא לאכול תרנגול-הודו, כגון הג"ד יעקב קמינצקי זצ"ל, שאמר שאחרי נישואיו הפסיק לאכול תרנגול-הודו משום שהרבנית שלו באה מהעיר שוועאל בליטא שהחמירו שם ולא אכלו אותם.

גם בקרב משפחת הורוויץ, נכדי השל"ה הקדוש, יש המוסרים שהשל"ה ציוה לצאצאיו שלא לאכול תרנגול-הודו כי ראה פעם בעיניו איך שתרגול-הודו דורס עוף אחד מגבו.

אך כאמור, מלבד כמה משפחות מועטות הנמנעות מלאכול תרנגול-הודו, הרי מיעוט הבטל ברוב כי כל כלל ישראל אוכלים אותו בלי שום חשש.

רוצים להעמיק ולהרחיב אודות פולמוס זה? יש לכם הערות והוספות? שלחו לנו gts025002018@gmail.com הפנימים המובחרים מתפרסמים בגיליון במדור 'מכתבי תורה' אחת לחודש

יודעים את התורה

מבדק ובחינה עצמית בפר' השבוע עם פירוש רש"י

א. מה הפירוש לחם-עוני?

א. לחם שעניים אוכלים. | ב. לחם שמוכר את העינוי במצרים. | ג. לחם עני בלי תבלינים.

ב. איזו שבועה נכתבה על גבי צלמים?

א. שבועת אברהם אבינו לאבימלך. | ב. השבועה והברית של אברהם אבינו לבני חת. | ג. שבועת משה ליתרו שלא יעזוב בלי רשות.

ג. מה המקור שאסור לאכול בשר שהתבשל בחלב?

א. שנאמר שלש פעמים לא תבשל גדי בחלב אמו. | ב. שנאמר ואת זה לא תאכלו. | ג. שנאמר לא תאכל כל תועבה, כל שתיעבתי.

ד. מתי יצאו ישראל ממצרים, ביום או שמוא בלילה?

א. קיבלו רשות לצאת בלילה, ויצאו ביום. | ב. יצאו בחצות הלילה. | ג. יצאו באשמורה האחרונה לפני עלות השחר.

תורה והלכה

נושאים הלכתיים
מתוך הפרשה

האם עניי הקהילה קודמים לעניי קהילה אחרת בעיר?

חידושו של הרא"ם

לעומת זאת, רבינו אליהו מזרחי, בספרו שו"ת הרא"ם (סימן נ"ג) כותב: "אבל היכא שהם נחלקים לחבורות חבורות וקהלות קהלות, הוה ליה כל עניי קהלה וקהלה כעניי עיר אחרת". הרי מפורש בדבריו שאכן עניי קהילתו קודמים לעניי קהילה אחרת.

בני קהילתו מעיר אחרת

לפי דברי הרא"ם, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' קל"ה, אות ה) שיש לדון בקהילה שיש לה סניפים בהרבה ערים, כמו שנהוג בחצרות החסידות שיש להם קהילות בהרבה ערים, האם עניים מבני קהילתו הגרים בעיר אחרת, קודמים לעניים המתגוררים בעירו אך שייכים לקהילה אחרת.

ואילו בספר פסקים ותשובות (רנ"א, אות ה) מביא בשם מו"ר הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל שלמעשה נקט שעניי קהילתו קודמים לעניי קהילה אחרת אפילו כשגרים בעירו. וכן פסק בספר שערי צדק (פרק ז ס"ק כ"ט).

על הפסוק בפרשת השבוע (דברים טו, ז) **יְהִי כָּךְ אֲבִינִי מֵאֲחִי אֲחִיךָ בְּאֶדְרָתִי שְׂעָרַי, כּוֹתֵב רש"י: 'שעריך' - עניי עירך קודמים לעניי עיר אחרת'. כן גם נפסק בהלכה בשלח ערוך (יו"ד רנא, ג).**

עניי קהילות

בריכוזים הגדולים של הציבור החרדי, קיימים עשרות או מאות בתי כנסת וקהילות נפרדות בתוך עיר אחת, ולכל קהילה קופת צדקה משלה, והחקירה שיש לחקור: האם עניי קהילתו קודמים לעניי קהילה אחרת, או שמוא אין בזה דין קדימה.

כולם שווים

בשיירי כנסת הגדולה (הגהות טור יורה דעה סימן רנא, ב) מביא בשם שו"ת הרד"ך שאין חילוק בזה בין עניי קהילתו לעניים שאינם מבני קהילתו, ואין צורך להקדים את בני קהילתו, אלא כל שהם עניי עירו כולם שווים. (והוכיח כן הכנסת הגדולה מעוד פוסקים שהקובע הוא רק אם העניים הם בני עירו, ולא אם הם בני קהילתו).

אתה יכול להשפיע!

בימים אלו אנו מבצעים סקר אודות גיליונו זה

בסקר נבקש לבדוק את חו"ד הציבור הקדוש על כל נושאי ותכני הגיליון, הנך מוזמן לענות ולהביע את דעתכם החשובה לנו מאד, למען המשך הפצת התורה שבכתב וריבוי לומדיה הסקר זמין למענה בקו קול התורה ובנדירים

בוא להביע ולהשפיע על המשך הפצת התורה לרבבות אלפי ישראל!

